היינט 8.30 אוונט אין פרץ-זאל 2טער וועכנטלא- כער פארום פון איד. קולט. געז. א לייזויק אוונט-רייכע פראגראם

ש. ראפאפארט-וועגן לייזויקן. — "קייטן" פארגעלייענט אין פערזאנען. — געזאנג פון לייזויקס לידער. ר. גארעליק און א. וו.

זון אויפגאנג — 7.3.
זון אונטערגאנג — 5.21.

אידישן וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

די איינציקע אידישע אייטומ אין מערב קאנארע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

וועטער: קלאר און טיילער.

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 208. Winnipeg, Friday Oct. 24, 1930. Published daily except Saturday and Sunday דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג פרייטאג, ב' חשון, תרצ"א.

אנטי־אידישע פאָליטיק אין א"י פארדאמט פון קאנסערוואטיווע פירער

באלדווין, טשעמבערלעין און אמערי דריקן אויס זייער אנטרי-סונג אין בריוו צו לאָנדאָנער "טיימס". — זאָגן אז נייער "ווייסער פאפיר" איז אָפּווייכונג פון מאנדאט און פון בריטישע פארפליכטונגען

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאנדאן, אקט. 24. — אין א בריוו צו דער "טיימס", אונטערגעשריבן פון די דרייי וויכטיקסטע קאנסערוואטיווע פירער, סטענלי באלדווין, סער אוסטען טשעמבערלען און קאל. אמערי (געווען קאלאניאל מיניסטער), ווערט שארף פארדאמט די אנטי־אידישער פאלעסטינער פאליטיק פון מאקדאנאלדס רעגירונג, ווי אויסגע־דריקט אין לארד פעספילד'ס "ווייסן פאפיר" פון לעצטן מאנטאג.

דער בריוו לויבט שטארק דעם ציוניס־טישן פירער, דר. חיים ווייצמאן, וועל־כער האט רעזיגנירט אין פראטעסט קעגן דער נייער בריטישער פאליטיק און דריקט אויס פארדראס, וואס ער איז געווען גע־צוואונגען צו רעזיגנירן. זיין בריוו לויטעט:

"די ווירקונג פון דעם ווייסן פאפיר אויף דעם אמעריקאנער אידנטום און אויף די אירן אומעטום וועט זיין צו שאפן א געפיל פון אומצוטרוי אין בריטישן וואָרט, — וואס איז דער טייערסטער אקטיוו אין אונזער אויסלענדישער פאָ־ליטיק".

אנערקענענדיק, אז ענגלאנד האט פאר פליכטונגען נים בלויז צו די אירן, נאר פאר איר נייער פאלעסטינער פאליטיק, אויך צו די אראבער, שרייבן זיי אבער:

"וואס אונז פארדריסט אין דאס, וואס זיין מאיעסטעט רעגירונג האט, ווי אונז זעט אויס, אויפגעגעבן די דאזיקע פאליטיק, נים געבנדיק קיין געלעגנהייט נים די אירן און נים די אראבער אויסצוזאגן זיך וועגן דעם, און נים דערלויבנדיק דעם פארלאמענט צו זאגן זיין וואָרט וועגן דעם ענין, האט די רעגירונג געשאפן א פאָ־ליטיק וואס איז אזוי נעגאטיוו אין איר כאראקטער, אז זי איז א סתירה נים בלויז צו די וואונשן פון דעם ראט פון דער פעלקער־ליגע, נאר זי איז אויך א פולע אפליימעונג פון דער באלפור דעקלאראַ־ציע און פון די פארזיכערונגען געמאכט פון די בריטישע רעגירונגען פאר די לעע־טע צוועלף יאר".

ווען די סעסיע פונ'ם פארלאמענט עפנט זיך קומענדיקן דינסטאג, וועלן די קאנסערוואטיוון פארשלאגן אן אומצוטרוי אפשטימונג קעגן דער רעגירונג פאר דורך ווארפן קאנאדעס פארשלאג פון פארצוג טאריפן; פאר דערלאגן צו אזא גרויסן וואוקס פון דער ארבעטלאזיקייט און פאר איר נייער פאלעסטינער פאליטיק.

פארדאמען פעספילדס פאליטיק אין ארץ-ישראל

סטענלי באלדווין, געווען לענער פון גרויס־בריטאניע

קאל. אמערי, געווען לענער מי־ניסטער אין באלדווינס קאבינעט

מאקדאנאלדס רעגירונג וועט פאלן, גלויבט מען

סעסיע וואָס עפנט זיך דינסטאג וועט זיין א קריטישע פאר דער רעגירונג. — ליבעראלן וועלן ווארשיינלאך צושטיין צו קאָנ־סערוואטיוון אין פראגן פון צוריקרופן "טריידס יתיאָן אקט"

לאנדאן, אקט. 24.— אין די הינע פאָ־ליטישע קרייזן גלויבט מען, אז די סעסיע פונ'ם פארלאמענט וואס עפנט זיך קומענ־דיקן דינסטאג וועט זיין די לעצטע פאר דער איצטיקער ארבעטער רעגירונג, און אז נייע וואלן וועלן באלד פארקומען.

די רעגירונג שלאגט פאר די פאלגענד־ן זיבן פונקטן: אן אומטרויען אין דער רעגירונג; א פלאן צו באזעצן ארבעטסלאזע אויף לאנד, און דער צוריק רוף פונ'ם טריידס יוניאן אקט.

דער לעצטער פונקט איז דער געפאר־לאכסטער פאר דער רעגירונג. דער "טרייד יוניאן אקט" האט די קאנסערוואטיווע רע־גירונג דורכגעפירט נאָכ'ן גענעראל סטרייק מיט'ן צוועק צו באוואהרענען זיך קעגן אזעלכע סטרייקס אין דער צוקונפט. עס ווערט פארשטאנען, אז די ליבעראלן זיי־נען אנטשלאסן צו באקעמפן דעם צוריק־רוף פון דעם געזעץ, און זיי, צוזאמען מיט די קאנסערוואטיוון, וועלן דורכוואהרן די רעגירונג.

דער "טרייד יוניאן אקט" פארבאט די יוניאנס צו אסיגנירן פאנדן פאר פאליטי־שע צוועקן. די ארבעטער רעגירונג מוז פרובירן צוריקרופן דעם אקט, ריסקירנדיק מיט איר עקזיסטענץ. סיי דערפאר וואס זי האט דאס פארשפראכן, און סיי צוליב דעם וואס די ארבעטער פארטיי נויטיקט זיך אין דער פינאנציעלער שטיצע פון די יוניאנס.

——(::)——

רוסיש ביזד אין פע־רעס

די ערשטע דריי טעג פון קומענדיקער וואך, וועט אן פעלעס טעאטער געווען ווערן א רוסיש ביזד, "הערצער אין גלות" מיט דאלארעס קאסטעלא, אין דער הויפּט ראל.

דאס איז א דורכאויס־רוידנדיקע ביזד, א געשיכטע פון ליבע און שרעקלאכער דראמע פונ'ם אלטן רוסלאנד, מיט צאר'ס קזאקן אין די זאטלען.

——(::)——

1-טער ארב. רינג פאָ־רום דעם זונטאָג

מר. לעסטער, רעדאקטאר פון א. בי. יו. בולעטין, וועט ריידן ביי דעם ארב. רינג פארום דעם זונטאג, אקט. 26טן, 8 אוונט, אין פריידייט טעמפל. אויף דער טעמע "דער אלגעמיינער כאראקטער קריזיס".

דאס וועט זיין דער ערשטער פון א סע־ריע פארומס וואס וועלן דורכגעפירט ווערן פונ'ם ארב. רינג, בר. 169. יעדן לעצטן זונטאג פונ'ם חודש, מיט אידישע אדער ניט־אידישע רעדנער.

——(::)——

היינט "לייוויק אוונט" אין פרץ זאל

לכבוד ה. לייוויקס קומען קיין ווינניפעג אין א וואך ארום, וועט היינט, 8.30 אוונט, אין פרץ־זאל, דורכגעפירט ווערן דער צווייטער וועכנטלאכער פארום פון דער אידישער קולטור געזעלשאפט אין דער פארם פון א "לייוויק אוונט".

אינ'ם דייטן פראגראם וועלן זיך צווישן אנדערש באטייליקן: ש. ראפאפארט, וועל־כן לייוויקן; רחל גארעליק, געזאנג, פון לייוויקס לידער.

לייוויקס "קייטן" וועלן פארגעלעזן ווע־רן אויף אן אינטערעסאנטן אופן, — אין פערזאנען. עס וועלן אויך דעקלאַ־מירט ווערן לייוויקס לידער.

אלע זיינען איינגעלאדן.

——(::)——

מזל טוב

א זון געבארן צו דר. און מרס. שובין. מוטער און קינד אין בעסטן צושטאנד.

——(::)——

פערזאנען געזוכט

יאנסקי, זון פון ישראל אלעקסאנדרא וויטש, מיט 18 יאר צוריק פארלאזן גראד־נע, ווערט געזוכט פון זיינע ברידער און שוועסטער.

זיך ווענדן אין ד. א. וו., נו. 331.

רוטנבערג גיט איבער פראָטעסט פון וועד לאומי צום היי-קאָמישיאָנער פאר לאנדאנער רעגירונג

אגודת-ישראל שטייט צו צו נאציאָנאלן פראָטעסט

ירושלים, אקט. 24 (איטא).— פנחס רוטנבערג, פארזיצער פונ'ם וועד־לאומי, האט אפיציעל איבערגעגעבן צו לארד טשענסלעאר דעם פראטעסט פונ'ם וועד־לאומי, ער זאל איבערשיקן א קאפיע פון דעם צו זיין מאיעסטעטס רעגירונג אין לאנדאן.

דער טעקסט לייענט זיך: "מיר האבן נים קיין צוטרוי אין א בריטישער אדמי־ניסטראציע וואס באשטימט אזא פאליטי־שען קורס. מיר וועלן נים נעמען קיין אנטייל אין מיר וועלן נים אנערקענען קיין שום פארלאמענטארישע אינסטיטוציע וואס ווערט געגרינדעט צוריקצוהאלטן אונז פון איבערבויען אונזער לאנד.

דעמאָנסטראציע פאר בריטי־שער אמבאסאדע אין וואַרשע

וואַרשע, אקט. 24. (איטא).— דעמאָנ־סטראציעס פונ'ם "החלוץ" יוגנט זיינען ווידער אויסגעבראכן אין פראגט פון ברי־טישער אמבאסאדע און פונ'ם בריטישן קאנסולאט. א שטארקע פאליציי־אישע וואך האט נים דערלויבט די דעמאָנסטראנטן צוצוגיין נאענט צו דער געביידע.

א צווייטע דעמאנסטראציע, פון רעכטע פועלי־ציון, איז אויסגעבראכן פאר'ן בריי־טישן קאנסולאט. שטיינער זיינען געפלוגן און פענסטער זיינען צעבראכן געווארן. עס האבן זיך געהערט אויסרופן "נידער מיט דער בריטישער רעגירונג!" און דאס געזאנג פון "התקוה". די פאליציי האט צע־טריבן די דעמאנסטראנטן און האט ארעס־טירט פיר פערזאן.

פארשטארקטע פאליציי פאטראלן באַ־וואכן איצט די אמבאסאדע און דעם קאנסולאט.

אויף א זיצונג פון דער עקזעקוטיווע פון אגודת־ישראל איז באשלאסן געווארן צו פראטעסטירן קעגן דער שרייענדיקער אומ־גערעכטיקייט פון דער בריטישער רעגירונג.

איינזאמער באנדיט באַרויבט סאס־קאטונער באנק אויף $3,000

סאסקאטון, סאסק., אקט. 24.— אין איינזאמער באנדיט האט דא אין מיט'ן טעג באַרויבט די אפּטיילונג פון באנק אוו נאווא סקאשא, אין הארץ פון דער וועסט סייד, אויף $3.000. בעת א פאליציסט איז געשטאנען אויף דער וואך אויף דער צווייטער זייט נאס.

דאס האט פאסירט ארום 12.45 נ. מ. דער באנדיט, צוגייענדיק צום פענסטערל פון דער קאסע, האט דערלאנגט דעם קא־סיר א טשעק, אויף וועלכן ס'איז געווען אנגעשריבן "דערלאנג דאס געלט; אז נים וועט עס זיין דיין סוף". צו באשטעטיקן עס, האט ער דעם קאסיר געוויזן דעם שפיץ פון א רעוואלווער.

דער קאסיר האט אים אנגעהויבן דער־לאנגען פינפערלאך, אבער דער באנדיט האט שטיל ארויסגעבורטשעט: "מאך זיך נים נארויש." יענער האט געמוזט דער־לאנגען צענערלאך און דערנאך — 20־דאלערדיקע.

נאכדעם ווי ער האט אזוי ארייננענומען ארום דריי טויזנט דאלאר, איז ער ארויס אין דרויסן און איז אנטלאפן אויף אן אור־טאמאביל. די צוויי אנדערע אנגעשטעלטע בעטן צו קומען.

ציוניסטישע פארזאמלונג דריקט אויס גלויבן אין כחות פונ'ם אידישן פאָלק

א גרויסע צאל מיטגלידער פון ציון קאנסיל און פיל אנדערע האבן גענומען וואוינס די דרינגענדיקע פארזאמלונג, נעכ־טן אוונט, פארגרופן צו באטראכטן די לאגע וואס איז געשאפן געווארן דורך דער לעצטער דערקלערונג פון דער בריטישער רעגירונג בנוגע ארץ־ישראל, און צו דער־ווייזן א דעלעגאט צו דער ספּעציעלער קאנפערענץ פון דעם נאציאנאלן ראט פון דער קאנאדער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וועלכע וועט פארקומען מאנטאג, 27טן אקטאבער אין מאנטרעאל.

מ. העפנער, וויצע פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, איז געווען פארזיצער. די שטימונג איז געווען אן ערנסטע אבער נים קיין נעדריקטע. דער פארזיצער האט אויפגערופן ה. י. ווייל־דער, מ. דזש. פינקעלשטיין, י. העסטרין, א. אסאווסקי צו אויסדריקן זייערע מיינונ־גען וועגן דער לעצטער ביטערער אטאקע פון דער בריטישער רעגירונג אויף די ציו־ניסטישע שטרעבונגען, — און וואס מען וואלט געדארפט טאן.

אלע רעדנער האבן אונטערגעשטראכן דעם פאקט, אז דער אידעאל פון דער ווי־דעראויפבויונג פון ארץ־ישראל ווי א אי־דישע נאציאנאלע היים איז צו הייליק און די ווילנסקראפט פון דעם אידישן פאָלק — צו שטארק, מען זאל קאנען אים דערשטי־קען דורך וועלכער נים איז דערקלערונג, אדער שטערונג. עס איז אונטערגעשטראַ־כען געווארן די מוסיקע שטעלונג פון ווער לאומי אין ארץ־ישראל א. א. וו. כמעט אלע רעדנער האבן באטאנט, אז די לעצטע דערקלערונג באווייזט נים מער, ווי די שוואכקייט פון דער בריטישער רעגירונג, און נים דעם ווילן פון דעם ענגלישן פאָלק, און געוויס נים די מיינונג פון דער פאר־דער וועלט. די אידן האבן דערווייזן צו א־ר בערטראגן שווערערע אנפאלן, — וועט מען אויך דאס אויבערטראגן. מען דארף אבער אנווענדן אלע כחות דערצו און אויסדריקן א שטארקן ווילן.

אין באצוג צו דער פארזאמלונג אין מאנטרעאל האט מען באשלאסן, אז די לאגע איז צו ערנסט מען זאל זיך אין איר נים באטייליקן. די ווינניפעגער שטימע דארף זיך דארט הערן. ה. י. ווייל־דער איז כמעט איינשטימיק דערווייזלט געווארן ווי דער דעלעגאט פון מערב קאנאדע.

ס'איז אויך דערווייזלט געווארן א קאמי־טעט, וועלכער זאל דורך דער אלגעמיינער נים אידישער פרעסע און אנדערע מיט־לען אויפקלערן די עפנטלאכע מיינונג וועגן דער אמת'ער לאגע אין ארץ־ישראל, און געווינען די עפנטלאכע מיינונג לטו־בת דעם אידישן שטאנדפּונקט.

עס זיינען דערווייזלט געווארן: א. אסאווסקי, מ. דזש. פינקלשטיין, י. העס־טרין, ה. י. ווייל־דער און ח. סאקלאף.

די דאזיקע קאמיטע פאנגט נאך היינט אן איר ארבעט.

——(::)——

ארבעטסלאָזיקייט אין דייטש־לאנד שטארק געוואָקסן

בערלין, אקט. 24.— די צאל ארבעטס־לאזע אין דייטשלאנד דערגרייכט איצט 3,186.000, לויט אן אפיציעלן באריכט. דאס איז א וואוקס פון 86 טויזנט.

א'דן זאלן ארויסגעטריבן ווערן פון דייטשלאנד, פאדערן פאשיסטן

אידן מוזן ארויסגעטריבן ווערן פון דייטשלאנד ווי אמאל פון שפאניע, זאגן היטלעריסטן. — פאשיסטישע פרעסע רופט אָפן צו פאגראמען אויף אידן. — רעגירונג נעמט אָן מיטלען קעגן אויסברוכן

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

בערלין, אקט. 24 (איטא).— דייטש־לאנד וועט נאכפאלגן דעם בייספּיל פון שפאניע און וועט ארויסטרייבן אלע אידן פון לאנד, — ווערט היינט פאראויסגע־זאגט אין דער פאשיסטישער פרעסע, וועל־כעס אנטיסעמיטישע קאמפאניע אנטוויר־קעלט זיך אלץ מער און מער אין אפע־נער העצע צו פאגראמען.

דער "פעלקישער באאבאכטער", אָרגאן פון די היטלעריסטן, זאגט: "וואס שפּא־ניע האט געטאן מיט הונדערטער יאָרן צוריק, וועט דייטשלאנד טאן מארגן". די צייטונג זעצט פאר דראמאטיש: "הער זיך איין, ישראל, דיין רעזשים קומט צום סוף. גיב אויף דיין אומגעזעצלאכע עקאָ־נאמישע און קולטורעלע הערשאפט, כדי דיינע שפאנישע דערפאהרונגען זאָלן זיך דא נים איבער'חזר'ן. היטלער שטייט ביי די טויערן! — אבער די אידן וועלן נים הע־רען, ביז זיי וועלן ארויסגעטריבן ווערן הינטער אונזערע גרעניצן" . . .

בערלין, אקט. 24. — די באשטימונג פון קארל סעווערינג צום פאסטן פון פריי־שיין אינערן מיניסטער, און פון אלבערט גערזעזינסקי צום פאסטן פון שעף פון בערלינער פאליציי, ווערט דא אנגענומען פאר א ציילן, אז די רעגירונג זוכט זיך צו באוואהרענען קעגן וויטערדיקע אויסברי־כען. די צוויי ווערן באטראכטט פאר "אייז־זערנע מענשן", וואס וועלן נים אפשטעלן זיך פאר די שטרייענסטע מיטלען צו האל־טן ארדענונג.

דה. יאזעף ווירט, אינערן מיניסטער פון דער רייך רעגירונג, רייד־נדיק־ביי א קאנזוועשאן פון ציווילע באאמטע, האט געוואָרנט קעגן דער געפאר פון א פאשיס־טישער דיקטאטור, און האט דערקלערט, אז די רעגירונג וועט זיך באנוצן מיט איר מאכט אונטערצודריקן "די שונאים פון דער מלוכה".

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

פרייטאג, אקט. 24

ה' מינסטער, ארג. פון אינדוסט. יוניאן, ביי ארב. יוגנט קלוב וועגן יוניאן באוווי־גונג, 8.30 אוונט, אין פרייהייט טעמפל.

שבת, אקט. 25

טאנץ פון ען. אר. דזש. (יאנג דזשודיען גרופּע), 8.30 אוונט, אין ציון זאל.

זונטאג, אקט. 26

"סילווער טי" פון ליידים אקז. פון מושבזקמנים ביי מרס. ס. נוטמאן, 100 טשארלס סט., 2 ביז 5 שעפּט.

יערלאכער טאנץ פון פראפאיסקער נעז. 8.30 אוונט, אין פרץ־זאל.

וואלן פארזאמ. פון ליידים אקז. היב. סיק בעב. סאס., 2.30 נ. מ. אין קווינס קאמיטע רום.

ערשטע טיי פון סעזאן פון וופ. הדסה, ביי מרס. קאהען, 319 פלאָרא עווע., 3 ביז 11 נ. מ.

וואלן פארזאמ. ביי ליידים אקז. פון ערת־יישורון שול, 3 נ. מ., אין שול. מענגנס און מעקגרעגאר.

דערעפענונגס טיי פון ליידים אקז. פון אשכנזי שול, אין שול, 3 ביז 12 נ. מ.

טיי פון בנות־ציון פרי לאאן אסן, ביי מרס. סיגאל, 402 מאניטאבא עווע., 2.30 ביז 11 נ. מ.

פארזאמ. פון הנוער העובד (אפּנפליינט צוליב וויכטיקע אורזאכן פון פרייטאג) 3.30 נ. מ., אין פאלקס שול.

אלגעמ. פארזאמ. פארטיי און יוגנט ליג־קע פון"צ, פונקט 3 נ. מ. אין פרץ אינ־סטיטוט, וויכטיקע פראגעס.

זונטאָג, אקט. 26

חברים פארזאמ. פון צעירי־ציון, 8 אוונט, אין פאלקס־שול.

מאָנטאָג, אקט 27

פארזאמ. פון מוטער פאראיין פון ת"ת, 8.30 אוונט, אין ת"ת.

דינסטאָג, אקט. 28

טיי פון יוגנג פרויען סיסטערהוד ביי מרס. מ. באראדיצקי, 348 רעדוואוד עווע. 3 ביז 11 נ. מ.

לייען־קרייז פון מוטער פאראיין פון פרץ שול ביי מרס. נ. שעפּס, 138 מאקריי עווע. 2.30 נ. מ. פונקט.

מיטוואָך, אקט. 29

פארזאמ. פון בנות שלום סאס., 8 אוונט, אין שטיימאן האל.

לערער ראפאפארט: "הומאר און קאָ־מיזם ביי שלום־עליכם", ביי פארזאמ. פון מוטער־פאראיין פון פרץ־שול, 8.30 אוונט, אין שול.

טיי פון מרים הדסה ביי מרס. דזש. פארטנאף, 328 באיד עווע.

זונטאָג, נאָוועמבער 2

ערשטע לעקציע פון ה. לייוויק: "לע־גענדע נעשטאלטן אין דער אידישער לי־טעראטור", 9 אוו., פונקט אין פרץ־אינ־סטיטוט. אויפזיכט איד. קולט. נעז.

"טעג־טאג" פאר חלוצות אין א"י, אויפ־זיכט פון"צ פרויען קלוב.

טיי פון וופ. טשאפטער הדסה ביי מרס. ד. רוזען, 107 האלעט סט.

אין תלמוד תורה מנין

ווי די פארוואלטונג פונ'ם ת"ת מנין בעט אונז צו מעלדן, זיינען לעצטן פריי־טאג צו נאכטאון שבת פרי אין דעם גרויסן זאל פון דער גרויסער־תלמוד תורה אנווענדז געווען 200 קינדער, מיט וועלכע דער באוואוסטער מנגן מר. ב. בראנשטיין האט איינגעזוונגען איינציקע תפילות.

דאס איינזינגען מיט די קינדער וועט נאך אנגיין איינציקע שבתים ביז מען וועט קאנען צוטרעטן צום רעגולערן דאוונען.

די רעפעטיציעס וועלן אנגיין אויך היינט, פרייטאג, אוונט 5.45 און מארגן שבת פרי, 9.45.

יעראלאכער טאנץ פון פראָפּאָיסקער געזעלשאפט, זונטאג, אקט. 26. 8.30 אוונט אין פרץ זאל

גוטער אָרקעסטער פיינע שטימונג קומט

אנב - אורחא

פון מארק

שמועסן איבער טאָג-פראגן

ראס שפּיגוועכס פון לייכטסטן ווידערשטאנד. — דער גרויסער פעלער. — מיט די אראבער קענען ברויטישן אימפּעריאליזם. — שפּעט, אבער נים צו שפּעט. — גלות־יסטישער ציוניזם.

"די ליניע פון דעם לייכטסטן ווידער־שטאנד" איז צו גיין מיט דעם שטארקן קעגן דעם שוואכערן, מיט דעם אונטער־דריקער קעגן די אונטערדריקטע. אזוי נע־פינט מען חן אין די אויגן פונ'ם שטאר־קען, און, אויב יענער דערלויבט נאך אלץ נים קיין גלייכע שותפות מיט אים, קאן ער אבער אין א שטימונג פון גרויסער טיקייט צואווארפן אביסל שריים פון זיין רייכן טיש.

ווי א נאציאנאלע פאליטיק איז אבער דאס א פאטאלע פאליטיק. באזונדערס דערפאר, ווייל ליר גלויבן, אז דער טאג פון רעכענונג מוז פריער אדער שפּעטער קומען, און די וואס זיינען היינט פון אונ־טען, וועלן מארגן ווערן דערהויבן.

* * *

די ציוניסטן האבן געמאכט א פאָ־טאלן טעות, וואס זיי האבן פארזוגט די אראבער און האבן געמאכט יר־אחת מיט ענגלאנד, אזוי דינענדיק נים־ווילנדיק ווי א מיטל פאר די ברויטישע אימפּעריאליסטישע צוועקן. ווי אבער זי האט דערזעען אז דער אראבישער צד איז דער שטארקסטער, האט זי פארווארפן די אירן און צוגעצויגן דן די אראבער צו איר דינסט.

באמת האט דאך דער שטארקערער דא ביידע צדדים אין ארבל. סוף־כל־סוף וועל־לען זיך די איצט טריאומפירנדיקע אראָ־בישע פירער כאפן זיך, אז זיי זיינען בלויז געווען א שפּיליציע אין די אימפּע־ריאליסטישע הענט פון ענגלאנד. — פונקט ווי די אירן האבן זיך עס אביסעלע צו שפּעט געכאפּט . . .

* * *

דער וועג פון דער אידישער פאליטיק האט גלייך פון אנהויב געדארפט זיין — א פאראייניקונג מיט די אראבער קעגן די ברויטישע אימפּעריאליסטישע אפּעטי־טען.

צו יענער צייט, ווען די אירן זיינען נאך געווען שטארק און ווען די אראבער נים געווישן די אירן און די אראבער זיי־נען נאך נים געווען אנגעשטריינגט, וואלט דער אידישער צד געקאנט אויס־דינגען א סך מער הנחות פון די אראבער, ווי פון ענגלאנד.

ווען די אירן שטימען דאן איין מיט־צוקעמפן מיט די אראבער פאר א אראָ־בישער פערעראציע, איינשליסנדיק פאָ־לעסטינע, וואלטן די אראבער גיכער פון אלץ נים געהאט וואס אויסצוזעצן קעגן דעם, אז דער פאליעסטינער טייל פון דער פערעראציע זאל ווערן די אידישע באזע פון דער משפחה פון סעמיטישע פעלקער.

איצט איז דאס שוין א סך שווערער. אונזערע באציאונגען מיט די אראבער זיי־נען איצט שטארק אנגעשטריינגט געווארן. זיי האבן אנגעהויבן אונז באטראכטן ווי מער נאטירלאכער פאר זיי ליניע: מיט נאלער באפרייאונג, מיר אליין האבן נע־האלטן אויסטיילן פאליעסטינע אין א באזונדער איינהייט, אזוי אז פון דער אלגעמיינער אראבישער פראגע איז געווארן א נאציאנאלע.

* * *

ס'איז אבער נאך איצט אויף נים אינ־גאנצן צו שפּעט.

די אירן האבן געמאכט א טעות, און האבן דערפאר זייער מייער באצאלט.

איצט דארפן זיי עס פּרובירן גוט מאָ־כען, אויף וויפיל דאס לאזט זיך נאר. אנשטאט צו גיין "אויף דער ליניע פון לייכטן ווידערשטאנד", דארפן די אירן איצט גיין אויף דער שווערער, אבער ביישע פירער כאפן זיך, אז זיי זיינען בלויז געווען א שפּיליציע אין די אימפּע־ריאליסטישע הענט פון ענגלאנד. — פונקט ווי די אירן האבן זיך עס אביסעלע צו שפּעט געכאפּט . . .

* * *

דער וועג פון דער אידישער פאליטיק האט גלייך פון אנהויב געדארפט זיין — א פאראייניקונג מיט די אראבער קעגן די ברויטישע אימפּעריאליסטישע אפּעטי־טען.

צו יענער צייט, ווען די אירן זיינען נאך געווען שטארק און ווען די אראבער נים געווישן די אירן און די אראבער זיי־נען נאך נים געווען אנגעשטריינגט קעגן דעם, אז דער פאליעסטינער טייל פון דער פערעראציע זאל ווערן די אידישע באזע פון דער משפחה פון סעמיטישע פעלקער.

איצט איז דאס שוין א סך שווערער. אונזערע באציאונגען מיט די אראבער זיי־נען איצט שטארק אנגעשטריינגט געווארן. זיי האבן אנגעהויבן אונז באטראכטן ווי מער נאטירלאכער פאר זיי ליניע: מיט נאלער באפרייאונג, מיר אליין האבן גע־האלטן אויסטיילן פאליעסטינע אין א באזונדער איינהייט, אזוי אז פון דער לאקאלער אראבישער פראגע איז געווארן א נאציאנאלע.

* * *

ס'איז אבער נאך איצט אויף נים אינ־גאנצן צו שפּעט.

די אירן האבן געמאכט א טעות, און האבן דערפאר זייער מייער באצאלט.

איצט דארפן זיי עס פּרובירן גוט מאָ־כען, אויף וויפיל דאס לאזט זיך נאר. אנשטאט צו גיין "אויף דער ליניע פון לייכטן ווידערשטאנד", דארפן די אירן איצט גיין אויף דער שווערער, אבער ביישע פירער כאפן זיך, אז זיי זיינען בלויז געווען א שפּיליציע אין די אימפּע־ריאליסטישע הענט פון ענגלאנד. — פונקט ווי די אירן האבן זיך עס אביסעלע צו שפּעט געכאפּט . . .

* * *

ווען איך רייד וועגן א ווייטערדיקן אי־דישן קאמף פאר זיינע אינטערעסן אין ארץ־ישראל, מיין איך טאקע די אינטע־רעסן פון אט דעם ישוב, וואס קאן נים האבן קיין גרויסע באדייטונג אז א צופלוס פון שטענדיקע פרישע כחות פון הבוזס.

איך מיין אבער אז דער ציוניזם וואלט איצט געדארפט ארויסווארפן גאר א גרויס־

(שלום אויף לעצטער זייט)